

Landsbankinn hf.
Hallgrímur Ásgeirsson, yfirlögfræðingur
Austurstræti 11
155 Reykjavík

FORSÆTISRÁÐUNEYTIÐ

Stjórnarráðshúsinu við Lækjartorg 101 Reykjavík
sími: 545 8400 postur@for.is
forsaetisraduneyti.is

Reykjavík 20. desember 2016
Tilv.: FOR16080057/3.13

Efni: Undanþága frá gildissviði upplýsingalaga, tilgreind dótturfélög Landsbankans hf.

Upplýsingalög, nr. 140/2012, taka til allrar starfsemi stjórnvalda og auk þess til allrar starfsemi lögaðila sem eru að 51% hluta eða meira í eigu hins opinbera, sbr. 1. og 2. mgr. 2. gr. laganna. Þau taka þó ekki til lögaðila, sem sótt hafa um eða fengið opinbera skráningu hlutabréfa samkvæmt lögum um kauphallir, og dótturfélaga þeirra.

Í 3. mgr. 2. gr. upplýsingalaga er kveðið á um að ef starfsemi lögaðila sem fellur undir 2. mgr. 2. gr. laganna sé að nær öllu leyti í samkeppni á markaði geti forsætisráðherra, að fenginni tillögu hlutaðeigandi ráðherra eða sveitarstjórnar og umsögn Samkeppniseftirlitsins, ákveðið að hann skuli ekki falla undir gildissvið laganna eða dregið slíka ákvörðun til baka. Þá er jafnframt kveðið á um að forsætisráðuneytið skuli halda opinbera skrá yfir þá lögaðila sem hafa fengið undanþágu samkvæmt málsgreininni, og skuli undanþága einstakra aðila endurskoðuð á þriggja ára fresti. Ákvörðun um undanþágu samkvæmt málsgreininni tekur gildi við birtingu hennar í B-deild Stjórnartíðinda.

Við birtingu auglýsingar nr. 1211/2013 tók gildi sú ákvörðun forsætisráðherra að tilgreind dótturfélög Landsbankans hf. skyldu ekki falla undir gildissvið upplýsingalaga og skyldi undanþágan endurskoðuð eigi síðar en 1. janúar 2017. Í bréfi fjármála- og efnahagsráðherra, dags. 29. ágúst 2016, kemur fram að frá þeim tíma hafi ýmsar breytingar orðið á eignarhaldi bankans á þeim dótturfélögum sem auglýsingin tekur til. Þar að auki hafi bankinn eignast hluti, ýmist beint eða óbeint, í félögum sem eru ekki meðal þeirra félaga sem fengu áður nefnda undanþágu. Lagði fjármála- og efnahagsráðherra til við forsætisráðherra að 21 dótturfélagi Landsbankans yrði veitt undanþága frá gildissviði upplýsingalaga.

Forsætisráðuneytið óskaði eftir umsögn Samkeppniseftirlitsins um tillöguna með bréfi, dags. 30. ágúst 2016. Þann 16. september 2016 óskaði Samkeppniseftirlitið eftir frekari upplýsingum og er svarbréf Landsbankans dags. 10. október 2016. Í umsögn sinni, dags. 12. desember 2016, gerir Samkeppniseftirlitið ekki athugasemdir við það að umræddum félögum verði veitt undanþága frá upplýsingalögum skv. 2. mgr. 3. gr. laganna.

Um er að ræða eftirtalin félög:

1. Blámi - fjárfestingafélag ehf.
2. E-17 ehf.
3. Eignarhaldsfélag Landsbankans ehf.

4. Fasteignafélagið Sunnubraut 4 ehf.
5. Flói ehf.
6. H Akureyri ehf.
7. Holtavegur 10 ehf.
8. Hömlur ehf.
9. Hömlur 1 ehf.
10. Hömlur B&T ehf.
11. Hömlur fyrirtæki ehf.
12. Iceland Construction ehf.
13. Landsvaki ehf.
14. Laugarnesbyggð ehf.
15. Lindir Resources ehf.
16. Miðland ehf.
17. NIKEL ehf.
18. Span ehf.
19. SPN1 hf.
20. Tangabryggja ehf.
21. Vogabyggð ehf.

Í almennum athugasemdum við frumvarp til upplýsingalaga kemur fram að gert sé ráð fyrir því nýmæli að upplýsingalögin skuli, auk allrar starfsemi stjórnvalda, taka til allrar starfsemi sem fram fer á vegum einkaréttarlegra lögaðila sem eru í eigu hins opinbera að 51% hluta eða meira. Í þessu felist umtalsverð rýmkun á gildissviði frá þágildandi upplýsingalögum. Að því þurfi þó að gæta að í þessu felist ekki sjálfkrafa að allar upplýsingar sem þessa lögaðila varða verði aðgengilegar almenningi. Áfram sé byggt á þeirri reglu að vegna samkeppnishagsmuna sé heimilt að undanþiggja ýmsar upplýsingar aðgangsrétti almennings. Undantekning 3. mgr. 2. gr. sé þannig fyrst og fremst til hagræðingar við beitingu laganna.

Í athugasemdum við 2. gr. í greinargerð með frumvarpi til upplýsingalaga segir að undanþáguheimild 3. mgr. 2. gr. verði aðeins beitt ef starfsemi viðkomandi lögaðila sé að nær öllu leyti í samkeppni á markaði. Skilyrði þess að undanþágunni verði beitt séu því í grundvallaratriðum þau að starfsemi viðkomandi aðila geti ekki talist til hefðbundinnar opinberrar starfsemi, svo sem þjónustustarfsemi sem fram fari á grundvelli laga, og að starfsemi hans sé að nær öllu leyti í samkeppni við einkaaðila. Þá er tekið fram að ákvörðun um það hvort tiltekið fyrirtæki geti fallið undir undanþágureglu 3. mgr. 2. gr. verði að byggja á sérstöku mati á starfsemi viðkomandi fyrirtækis og markaðsaðstæðum á því sviði sem það starfar á. Ljóst sé jafnframt að henni verði að beita af mikilli varfærni og er m.a. vísað til þess að skv. 4. tölul. 10. gr. sé heimilt að takmarka rétt almennings til aðgangs að gögnum vegna samkeppnishagsmuna opinberra fyrirtækja og stofnana. Sú undanþága ætti oftast að nægja til að tryggja samkeppnislega hagsmuni fyrirtækja og stofnana sem eru í eigu opinberra aðila. Með 3. mgr. 2. gr. sé á hinn bóginn leitast við að einfalda afmörkun á gildissviði upplýsingalaga gagnvart þeim fyrirtækjum sem einvörðungu, eða að langstærstum hluta, sinna starfsemi sem er í samkeppnisrekstri.

Niðurstaða

Eftirtalin félög eru til umfjöllunar í ákvörðun þessari:

Blámi – fjárfestingarfélag ehf., kt. 470301-3920.

Félagið er 100% í eigu Landsbankans hf. Tilgangur félagsins er eignarhald, kaup og viðskipti með hlutabréf, lánastarfsemi og önnur skyld starfsemi.

E-17 ehf., kt. 490708-1110.

Félagið er 100% í eigu Landsbankans hf. Tilgangur þess er eignarhald, lánastarfsemi, rekstur

fasteigna og skyldur rekstur.

Eignarhaldsfélag Landsbankans ehf., kt. 530407-1790.

Félagið er 100% í eigu Landsbankans hf. Tilgangur félagsins er kaup, sala, rekstur, eignarhald og leiga fasteigna og hvers kyns lausafjár; eignarhald, kaup og viðskipti með hlutabréf, hluti í félögum, önnur verðbréf og hvers kyns önnur fjárhagsleg verðmæti; lánastarfsemi og skyldur rekstur.

Fasteignafélagið Sunnubraut 4 ehf., kt. 601107-2280.

Félagið er 54,77% í eigu Halma fyrirtækja ehf. Tilgangur félagsins er eignarhald, umsýsla, kaup og sala fasteigna, ásamt lánastarfsemi, og annar skyldur rekstur.

Flói ehf., kt. 570108-1660.

Félagið er 100% í eigu Hamla 1 ehf. Tilgangur þess er kaup, sala og eignarhald verðbréfa, lánastarfsemi, önnur fjármálastarfsemi og annars skyldur rekstur.

H Akureyri ehf., kt. 601212-0720.

Félagið er 100% í eigu Hamla fyrirtækja ehf. Tilgangur félagsins er almennur rekstur hótela og gistihúsa, veitingasala, svo og rekstur fasteigna, lánastarfsemi og skyldur rekstur.

Holtavegur 10 ehf., kt. 520171-0299.

Félagið er 100% í eigu Hamla fyrirtækja ehf. Tilgangur félagsins er kaup, sala, rekstur, eignarhald og leiga fasteigna og hvers kyns lausafjár, eignarhald, kaup og viðskipti með hlutabréf, hluti í félögum, önnur verðbréf og hvers kyns önnur fjárhagsleg verðmæti og skyldur rekstur.

Hömlur ehf., kt. 630109-0940.

Félagið er 100% í eigu Landsbankans hf. Tilgangur þess er fjárfestingar og umsýsla með fjármálagerninga, rekstur eignarhaldsfélaga, svo og rekstur fasteigna, lánastarfsemi og skyldur rekstur.

Hömlur 1 ehf., kt. 630109-0860.

Félagið er 100% í eigu Hamla ehf. Tilgangur þess fjárfestingar og umsýsla með fjármálagerninga, rekstur eignarhaldsfélaga, svo og rekstur fasteigna, lánastarfsemi og skyldur rekstur.

Hömlur B&T ehf., kt. 530298-3029.

Félagið er 100% í eigu Hamla ehf. Tilgangur félagsins er að yfirtaka fullnustueignir sem hafa það að markmiði að tryggja fullnustu krafna Landsbankans hf. eða dótturfyrirtækja Landsbankans hf. og að annast að öðru leyti eignaumsýslu, kaup og sölu eigna, viðhald og vinnu við fullnustueignir, lánastarfsemi tengda fullnustu og skyld starfsemi.

Hömlur fyrirtæki ehf., kt. 630207-0610.

Félagið er 100% í eigu Landsbankans hf. Tilgangur félagsins eignarhald félaga, innflutningur, smásala, heildsala, rekstur fasteigna, lánastarfsemi og fjárfestingarstarfsemi.

Iceland Construction ehf., kt. 540671-0959.

Félagið er 100% í eigu Hamla fyrirtækja ehf. Tilgangur þess er að hafa með höndum hvers konar framkvæmdir á sviði mannvirkjagerðar, verkfræðistörf og annan skyldan atvinnurekstur.

Landsvaki ehf., kt. 700594-2549.

Félagið (áður Landsvaki hf.) er 100% í eigu Eignarhaldsfélags Landsbankans ehf. Félagið hafði á sínum tíma starfsleyfi sem rekstrarfélag verðbréfasjóða samkvæmt ákvæðum laga nr.

161/2002, um fjármálafyrirtæki, og var tilgangur þess að annast rekstur verðbréfasjóða og annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu. Tilgangur félagsins var einnig sá að annast eignastýringu fyrir einstaklinga jafnt sem lögaðila og vörslu og stjórnun fjármálagerna í sameiginlegri fjárfestingu. Þá var tilgangur félagsins að annast rekstur fasteigna og sinna annarri starfsemi sem nauðsynleg telst fyrir tilgang félagsins. Starfsleyfi félagsins var afturkallað í október 2013 og hefur félagið verið tekið til slitameðferðar. Hinn 29. júní 2016 fór slitastjórn félagsins fram á að Landsbankinn myndi óska eftir áframhaldandi undanþágu félagsins frá gildissviði upplýsingalaga.

Laugarnesbyggð ehf., kt. 470802-2270.

Félagið er 100% í eigu Halma ehf. Tilgangur þess er umsýsla og rekstur fasteigna, lánastarfsemi, rekstur eignarhaldsfélaga og skyldur rekstur.

Lindir Resources ehf., kt. 610108-0910.

Félagið er 78% í eigu Landsbankans hf. Tilgangur félagsins er kaup, sala og eignarhald verðbréfa, lánastarfsemi, önnur fjármálastarfsemi og annar skyldur rekstur.

Miðland ehf., kt. 430579-0109.

Félagið er 100% í eigu Hamla 1 ehf. Tilgangur þess er kaup og sala fasteigna, mannvirkjagerð og skyld starfsemi, svo og lánastarfsemi og rekstur fasteigna.

NIKEL ehf., kt. 660308-1720.

Félagið er 55% í eigu Hamla fyrirtækis ehf. Tilgangur félagsins er eignarhald og umsýsla á eignarhlutum í félögum upphaflega einkum í Miðlandi ehf. og öðrum félögum sem félaginu verður falið að fara með.

Span ehf., kt. 440107-0360.

Félagið er 100% í eigu Landsbankans hf. Tilgangur félagsins er eignarhald, kaup og viðskipti með hlutabréf, lánastarfsemi og önnur skyld starfsemi.

SPNI hf., kt. 660308-2020.

Félagið er 100% í eigu Landsbankans hf. Tilgangur félagsins er að yfirtaka eignir og skuldir og allan rekstur Sparisjóðs Svarfdæla.

Tangabryggja ehf., kt. 540711-0460.

Félagið er 100% í eigu Hamla ehf. Tilgangur félagsins er eignarhald, rekstur og leiga fasteigna, lánastarfsemi og skyldur rekstur.

Vogabyggð ehf., kt. 550512-1140.

Félagið er 100% í eigu Laugarnesbyggðar ehf. Tilgangur þess er umsýsla og rekstur fasteigna, lánastarfsemi, rekstur eignarhaldsfélaga og skyldur rekstur.

Landsbankinn hf. er fjármálafyrirtæki sem starfar samkvæmt lögum nr. 161/2001, um fjármálafyrirtæki, og á ríkissjóður Íslands 98,2% hlut í bankanum. Öll framangreind félög eru dótturfélög Landsbankans eða í eigu bankans í gegnum eignarhald dótturfélaga hans og eru þannig óbeint í meiri hluta eigu hins opinbera, sbr. 2. mgr. 2. gr. upplýsingalaga.

Almennt um starfsheimildir viðskiptabanka, sparisjóða og lánaþyrirtækja

Í umsögn sinni fjallar Samkeppniseftirlitið almennt um starfsheimildir viðskiptabanka, sparisjóða og lánaþyrirtækja og verður sú umfjöllun nú rakin. Lögum samkvæmt eru takmarkanir á því hvaða starfsemi viðskiptabankar, sparisjóðir og lánaþyrirtæki mega sinna. Þannig er þessum fyrirtækjum eingöngu heimilt að sinna þeirri starfsemi sem fjallað er um í IV. kafla laga um fjármálafyrirtæki, nr. 161/2002. Talið er eðlilegt að starfsemi þessara fyrirtækja

séu settar ákveðnar skorður með þessum hætti. Með því móti má til að mynda takmarka rekstraráhættu hlutaðeigandi viðskiptabanka, sparisjóðs eða lánaþyrirtækis og þar með takmarka kerfisáhættu fyrir fjármálakerfið.

Hefðbundnar starfsheimildir viðskiptabanka, sparisjóða og lánaþyrirtækja er að finna í 20. gr. laga um fjármálaþyrirtæki. Til viðbótar við þær starfsheimildir er kveðið á um aðrar starfsheimildir í 21.-30. gr. laganna. Hvað umfjöllunarefnið varðar skipta tvenns konar starfsheimildir máli, annars vegar *hliðarstarfsemi* skv. 2. mgr. 21. gr. og hins vegar *tímabundin starfsemi* skv. 1. mgr. 22. gr.

Hliðarstarfsemi skal ávallt vera í eðlilegu framhaldi af fjármálaþjónustu viðkomandi lánastofnunar, þ.e. starfsemi sem er samþýðanleg þeirri starfsemi sem viðkomandi lánastofnun er að öðru leyti heimilt að stunda.

Tímabundin starfsemi er starfsemi sem er starfrækt í þeim tilgangi að ljúka viðskiptum eða til að endurskipuleggja starfsemi. Nær heimildin til yfirtöku á félagi í rekstrarerfiðleikum.

Viðskiptabanki, sparisjóður eða lánastofnun getur sinnt hliðarstarfsemi/tímabundinni starfsemi með meiri hluta eignaraðild í öðrum lögaðila (dótturfélagi), sbr. 9. og 10. tölul. 1. gr. a laga um fjármálaþyrirtæki.

Eignarhaldsfélög og félög sem ekki stunda atvinnustarfsemi

Öll eftirtalin félög eru dótturfélög Landsbankans eða í eigu bankans gegnum eignarhald dótturfélaga hans (51% eða meira):

Hliðarstarfsemi

Blámi – fjárfestingarfélag ehf.

Eignarhaldsfélag Landsbankans ehf.

Landsvaki ehf.

Hömlur ehf.

Hömlur þyrirtæki ehf.

Fasteignafélagið Sunnubraut 4 ehf.

Tímabundin starfsemi

Lindir Resources ehf.

Flói ehf.

Miðland ehf.

Tangabryggja ehf.

Holtavegur 10 ehf.

E-17 ehf.

Félög hætt starfsemi

Hömlur 1 ehf.

Hömlur B&T ehf.

Laugarnesbyggð ehf.

NIKEL ehf.

H Akureyri ehf.

SPN1 ehf.

Annars vegar er hér um að ræða eignarhaldsfélög og þá í þeim skilningi að félögin stunda ekki hefðbundna atvinnustarfsemi í formi framleiðslu eða þjónustu. Einnig er um að ræða dótturfélög sem hætt hafa rekstri, þ.e. þau sem hvorki eru eignarhaldsfélög né sinna hefðbundinni atvinnustarfsemi á samkeppnismarkaði.

Ekkert framangreindra félaga stundar starfsemi sem talist getur til hefðbundinnar opinberrar starfsemi þrátt fyrir að vera að öllu leyti eða í meiri hluta eigu Landsbankans og/eða dótturfélaga hans og þar með íslenska ríkisins. Engu félaganna hefur verið falið að taka stjórnvaldsákvæðanir eða sinna þjónustu sem kveðið er á um í lögum að stjórnvald skuli sinna eða telst að öðru leyti liður í opinberu hlutverki stjórnvalds, sbr. 3. gr. upplýsingalaga. Starfsemi félaganna er einkaréttarlegs eðlis.

Í umsögn Samkeppniseftirlitsins kemur fram að starfsemi framangreindra félaga sé, líkt og áður greinir, hliðar- og tímabundin starfsemi fjármálafyrirtækis sem grundvallist á lögum um fjármálafyrirtæki og að meta beri Landsbankann og dótturfélög hans á samstæðugrundvelli að því marki sem unnt er. Að því virtu telji Samkeppniseftirlitið að umsögn þess skuli taka til markaðsaðstæðna móðurfélagsins Landsbankans, og greiningu á þeim markaði. Vísar Samkeppniseftirlitið því til sjónarmiða stofnunarinnar sem fram koma í umsögn um Landsbankann, dags. 16. júní 2016. Í þeirri umsögn bendir Samkeppniseftirlitið á að stofnunin telji Landsbankann vera sjálfstæðan keppinaut og markaðsaðstæður séu þannig að bankinn sé að öllu leyti í samkeppni við aðra einkaréttarlega aðila sem ýmist eru í eigu hins opinbera eða einkaaðila. Ef Landsbankinn væri skyldugur til að hlíta reglum upplýsingalaga um aðgengi almennings að upplýsingum telur Samkeppniseftirlitið hættu á því að skapast myndi ójafnræði í upplýsingamiðlun á samkeppnismarkaði sem óheppilegt væri í samkeppni keppinauta. Einnig kemur fram það sjónarmið stofnunarinnar að stóru viðskiptabankarnir þrír séu afar mikilvægir íslensku efnahagslífi og það varði því miklu fyrir hagsmuni heimila og fyrirtækja í landinu að virk samkeppni geti þrífist á milli þeirra innbyrðis og við aðra aðila á fjármálamarkaði.

Félög í atvinnurekstri og sem starfa á samkeppnismarkaði

Öll eftirtalin dótturfélög Landsbankans stunda atvinnurekstur í þeim skilningi að félögin stunda að hluta eða öllu leyti hefðbundna atvinnustarfsemi í formi framleiðslu eða þjónustu:

Hliðarstarfsemi

Span ehf.

Vogabyggð ehf.

Tímabundin starfsemi

Iceland Constructions ehf.

Í umsögn Samkeppniseftirlitsins segir að starfsemi framangreindra dótturfélaga fari fram á nokkrum samkeppnismörkuðum, nánar tiltekið markaði fyrir rafræna birtingu reikninga, framkvæmdir á sviði mannvirkjagerðar og útleigu fasteigna. Í öllum tilvikum er um að ræða starfsemi sem er að öllu eða mestu leyti í samkeppni við aðra einkaaðila á markaði.

Ekkert framangreindra félaga stundar starfsemi sem talist getur til hefðbundinnar opinberrar starfsemi þrátt fyrir að vera að öllu leyti eða í meiri hluta eigu Landsbankans og/eða dótturfélaga hans og þar með íslenska ríkisins. Engu félaganna hefur verið falið að taka stjórnvaldsákvæðanir eða sinna þjónustu sem kveðið er á um í lögum að stjórnvald skuli sinna eða telst að öðru leyti liður í opinberu hlutverki stjórnvalds, sbr. 3. gr. upplýsingalaga. Starfsemi félaganna er einkaréttarlegs eðlis. Í umsögn Samkeppniseftirlitsins kemur fram að ef umræddum dótturfélögum væri skylt að hlíta reglum upplýsingalaga um aðgengi almennings að upplýsingum telji stofnunin hættu á því að skapast myndi ójafnræði í upplýsingamiðlun á samkeppnismarkaði sem óheppilegt væri í samkeppni keppinauta. Auk framangreinds verði einnig að taka mið af því að um sé að ræða hliðar- og tímabundna starfsemi fjármálafyrirtækis sem grundvallast á lögum um fjármálafyrirtæki. Vísar Samkeppniseftirlitið því til sjónarmiða sem fram koma í umsögn eftirlitsins um Landsbankann, dags. 16. júní 2016, sbr. það sem áður hefur verið rakið.

Að öllu framangreindu virtu, og með vísan til ákvörðunar um undanþágu frá gildissviði upplýsingalaga til handa Landsbankanum hf., hefur forsætisráðherra ákveðið að þau dótturfélög Landsbankans hf. sem fjallað hefur verið um í ákvörðun þessari skuli ekki falla undir gildissvið upplýsingalaga, nr. 140/2012. Undanþágan skal endurskoðuð eigi síðar en 1. janúar 2020.

Fyrir hönd ráðherra

Páll Þórhallsson

Una Björk Ómarsdóttir

Ljósrit: Samkeppniseftirlitið
Borgartúni 26
pósthólf 5120
125 Reykjavík

Samrit: Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Arnarhvoli
101 Reykjavík